

Куцик П. О.

доктор економічних наук, професор, ректор,
професор кафедри обліку, контролю, аналізу та оподаткування,
Львівський торговельно-економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5795-9704>

Petro Kutsyk

Lviv University of Trade and Economics

Коваль П. М.

аспірант,
Львівський торговельно-економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-5257-2541>

Pavlo Koval

Lviv University of Trade and Economics

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ VS СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ МОДЕРНІЗАЦІЇ СЕКТОРУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА УКРАЇНИ

PROBLEMATIC ASPECTS VS STRATEGIC GUIDELINES FOR THE MODERNIZATION OF THE SMALL AND MEDIUM-SIZED ENTERPRISE SECTOR OF UKRAINE

Анотація. У статті досліджено проблемні аспекти функціонування та визначено стратегічні орієнтири модернізації сектору малого та середнього підприємництва (МСП) України. Обґрунтовано, що сектор МСП виконує системоутворюючу роль у забезпеченні структурної гнучкості національної економіки, формуванні сприятливого підприємницького середовища, підтриманні зайнятості населення та розширенні внутрішнього ринку. Встановлено, що попри значний потенціал розвитку, вітчизняний сектор МСП стикається з низкою системних обмежень, зокрема недостатньою капіталізацією, обмеженим доступом до довгострокових фінансових ресурсів, нестабільністю регуляторного середовища, фрагментарністю інституційної підтримки, низьким рівнем інтеграції у глобальні ланцюги доданої вартості, технологічною відсталістю та дефіцитом висококваліфікованих кадрів. Доведено, що стратегічна політика модернізації сектору МСП повинна базуватися на принципі узгодженості між ідентифікованими проблемами та інструментарієм їх подолання, що дозволяє підвищити прикладну результативність державної регуляторної політики. Визначено ключові стратегічні орієнтири модернізації сектору МСП України, серед яких (1) інституційна модернізація бізнес-середовища, (2) фінансово-інвестиційне зміцнення, (3) формування прозорої та конкурентної підприємницької екосистеми, (4) техніко-технологічна та інноваційна трансформація, (5) розвиток соціально-трудова відносин та людського капіталу, (6) глобальна інтеграція та розвиток експортного потенціалу. Обґрунтовано необхідність реалізації комплексного підходу до модернізації сектору МСП, який передбачає узгодження інструментів державної політики на різних інституційних рівнях, розвиток партнерських взаємозв'язків між бізнесом, державними органами та науково-освітнім середовищем, забезпечення прозорих регуляторних умов для ведення підприємницької діяльності. Зроблено висновок, що реалізація визначених стратегічних орієнтирів сприятиме подоланню структурних дисфункцій розвитку підприємницького сектору, підвищенню його конкурентоспроможності, інноваційності та інтегрованості у глобальний економічний простір.

Ключові слова: сектор малого та середнього підприємництва, модернізація, стратегічні орієнтири, бізнес, державна політика, підприємницьке середовище, розвиток, підтримка.

Abstract. The article examines the problematic aspects of the functioning and identifies strategic guidelines for the modernization of the small and medium-sized enterprise (SME) sector of Ukraine. It is substantiated that the SME sector plays a system-forming role in ensuring the structural flexibility of the national economy, forming a favorable business environment, maintaining employment and expanding the domestic market. It is established that despite the significant development potential, the domestic SME sector faces a number of systemic limitations, in particular, insufficient capitalization, limited access to long-term financial resources, instability of the regulatory environment, fragmentation of institutional support, low level of integration into global value chains, technological backwardness and shortage of highly qualified personnel. It is proved that the strategic policy of modernization of the SME sector should be based on the principle of consistency between the identified problems and the tools for overcoming them, which allows to increase the applied effectiveness of state regulatory policy. Key strategic guidelines for the modernization of the SME sector of Ukraine have been identified, including (1) institutional modernization of the business environment, (2) financial and investment strengthening, (3) formation of a transparent and competitive business ecosystem, (4) technical, technological and innovative transformation, (5) development of social and labor relations and human capital, (6) global integration and development of export potential. The need for implementing a comprehensive approach to the modernization of the SME sector has been substantiated, which involves coordinating state policy instruments at different institutional levels, developing partnership relationships between business,

state bodies and the scientific and educational environment, and ensuring transparent regulatory conditions for conducting business activities. It has been concluded that the implementation of the identified strategic guidelines will contribute to overcoming structural dysfunctions in the development of the business sector, increasing its competitiveness, innovation and integration into the global economic space.

Keywords: *small and medium-sized enterprise sector, modernization, strategic guidelines, business, state policy, business environment, development, support.*

Постановка проблеми. Відомо, що сектор МСП в Україні відіграє ключову роль у забезпеченні стабільності та стійкості національної економіки, а його вплив лише посилюється в контексті високої інтенсивності зовнішніх та внутрішніх викликів і шоків. Здатність сектору забезпечувати зайнятість значної частини населення та створювати сприятливе середовище для реалізації підприємницьких ініціатив потрібно розглядати як одну із основних переваг економіки в сучасному світовому господарстві. Також вагоме значення сектору підтверджується його системоутворюючою функцією у побудові диверсифікованої та адаптивної економіки, оскільки саме суб'єкти МСП забезпечують структурну гнучкість господарського комплексу та сприяють оптимальному перерозподілу ресурсів між видами економічної діяльності.

Примітно, що сектор МСП має значний потенціал для генерування нових ринкових ніш та інтегрування стартап-ініціатив у традиційні галузі. При цьому висока ділова активність у секторі є ключовою передумовою розширення внутрішнього ринку та формування необхідної купівельної спроможності, у контексті чого підтримується розвиток вітчизняного виробництва, стабільність ланцюгів доданої вартості та поступ технологізації національного господарства.

Водночас сучасні глобалізаційні та внутрішні соціально-економічні зміни актуалізують перегляд функціональної ролі сектору МСП не лише в контексті підтримки зайнятості та створення необхідного середовища для реалізації бізнес-ініціатив, але й як ключового компонента структурної перебудови та інтеграції національної економіки у міжнародні виробничо-збутові ланцюги доданої вартості. Відтак стратегічні орієнтири модернізації сектору МСП мають мати комплексний, системно-узгоджений та довгостроково спрямований характер, що передбачає поєднання багатьох інструментів впливу з врахуванням галузевих та регіональних особливостей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика розвитку сектору МСП України в сучасних умовах постійних структурних та інституційних трансформацій привертає значну увагу науковців. Так, В. Андрієвич акцентує увагу на тенденціях розвитку суб'єктів МСП, зокрема на багатьох викликах у сфері адаптації бізнесу до змін економічного середовища [1, с. 98–111]. Також ґрунтовне дослідження сучасного стану сектору проведено С. Бортнік, який підкреслює вплив державної політики та інституційних чинників на можливості підприємств адаптуватися до економічних викликів [2]. Питання розвитку сектору МСП висвітлюється у праці [3], де виділено ключові напрями його модернізації та окреслено стратегічні засади забезпечення стабільності і стійкості.

Особливу увагу на фінансово-економічну складову приділяють Р. Лупак та ін., які обґрунтовують засоби зміцнення безпеки суб'єктів МСП та акцентують на важливості інтеграції управлінських, інноваційних

і фінансових інструментів [4, с. 49–55]. Натомість Н. Ліба та Ю. Котубей підкреслюють роль МСП як драйвера економічної стійкості та регіонального розвитку в умовах післявоєнної трансформації і вказують на важливість адаптивності підприємств до екзогенних шоків [5].

Структурно-функціональні напрями дослідження економічної стійкості МСП розкриваються в роботі У. Іванюк та Я. Хамар, які обґрунтовують необхідність комплексного підходу до оцінювання ризиків та потенціалу розвитку сектору [6]. Концептуальні засади узгодження галузевих структурних зрушень з потребами забезпечення конкурентоспроможності економіки у цифрову епоху з огляду на особливості модернізації сектору МСП ґрунтовно представлено у праці [7, с. 346–361].

Інноваційний розвиток сектору МСП та роль державного регулювання висвітлюють Т. Белялов та А. Люманов [8, с. 16–24], тоді як Ю. Ціжма та ін. аналізують вплив цифрових технологій на розвиток підприємництва в галузевому комплексі України [9, с. 58–69]. Стратегії інтегрованого кластерного розвитку суб'єктів МСП досліджують О. Гуцалюк та ін., які підкреслюють значення інноваційно-інтегрованих структур для забезпечення стабільного зростання обсягів підприємницької діяльності [10, с. 77–85].

Проблеми функціонування сектору МСП в умовах імпортонасиченості ринку та економічної невизначеності висвітлює Р. Лупак [11, с. 136–142], а роль фіскальної політики у забезпеченні їх стабільного розвитку в таких умовах – Г. Василевська та О. Жабак [12]. Натомість О. Безсмертна та А. Дибала до ключових детермінант розвитку сектору МСП України включають інституційні, фінансові та інноваційні стимули [13, с. 54–60]. Стосовно проблем впливу невизначеності на розвиток підприємницького сектору, О. Біннатов акцентує увагу на необхідності адаптивного управління ризиками [14].

Загалом, наукові дослідження підтверджують, що модернізація сектору МСП в Україні потребує комплексного підходу та врахування значної кількості викликів і шоків. Попри значний обсяг теоретико-методичних розробок, більшість досліджень зосереджена на загальних аспектах розвитку бізнесу, що створює потребу у подальших емпіричних дослідженнях щодо оновлення стратегічних заходів і практик модернізації сектору МСП.

Метою статті є систематизація ключових проблемних аспектів функціонування сектору МСП України та обґрунтування стратегічних орієнтирів його модернізації.

Виклад основного матеріалу. Одним із підтверджень обґрунтованості та прикладного значення стратегічних орієнтирів модернізації сектору МСП України доречно розглядати їх здатність трансформуватися у конкретні управлінські рішення з спрямуванням на виявлення та подолання системних дисфункцій роз-

виту підприємницького середовища. Йдеться про необхідність такої конфігурації стратегічної політики, за якої наявні слабкі сторони, системні обмеження та перешкоди сектору МСП стають вихідною аналітичною основою для формування і реалізації цілеспрямованого та структурно узгодженого інструментарію. Саме сформованість чіткого зв'язку між проблемами та орієнтирами модернізації засвідчують методичну цілісність і практичність стратегічного управління розвитком сектору МСП. Таким чином, стратегічні рішення виступають не абстрактними напрямками розвитку, а логічним продовженням вирішення наявних проблем, що стримують трансформацію підприємницького сектору.

Примітно, що тривалий час сектор МСП України не в змозі повною мірою реалізувати власний потенціал розвитку і проблемний аспект цього підтверджується такими чинниками – надмірна структурна диспропорційність, недостатня капіталізація, обмеженість фінансово-інвестиційного забезпечення, низка інтегрованість у глобальні ланцюги доданої вартості, фрагментарність інституційної підтримки, нестабільність регуляторного середовища та ін. Згідно з такими тенденціями, стратегічна політика модернізації сектору МСП має бути чітко спрямована на структурно-інституційну трансформацію регуляторного середовища, у межах якої пріоритет надається не лише забезпеченню поточної підтримки суб'єктів господарювання, а й стимулюванню інвестиційної та інноваційно-технологічної активності. Відповідне розроблення стратегічних орієнтирів потрібно здійснювати за принципом протиставлення – виявленим слабким сторонам, перешкодам та обмеженням має відповідати конкретний інструментарій впливу на такі проблеми. Все це дозволяє забезпечити логічну узгодженість між виявленими проблемами та запропонованими стратегічними орієнтирами їх подолання і подальшого недопущення. Також регуляторним інституціям це дає змогу мінімізувати ризики декларативності стратегічних документів та підвищити практичність спрямованість стратегічної політики у підприємницькому секторі.

На рис. 1 систематизовано ключові слабкі сторони, перешкоди та обмеження модернізації сектору МСП України і, на противагу їм, визначено мету та конкретизовано орієнтири стратегічної політики. Як вже наголошувалося, одним із ключових бар'єрів стабільного функціонування та розвитку вітчизняного сектору МСП є хронічна обмеженість доступу до довгострокових фінансових ресурсів та висока вартість кредитування, через що суттєво стримується інвестиційна активність і розширення діяльності суб'єктів господарювання. Відповідно з боку регуляторних органів потрібно переглянути існуючі механізми фінансово-кредитної підтримки бізнесу, у межах яких пріоритетне значення буде надано впровадженню інструментарію державного гарантування, пільгового кредитування, грантових програм та ін. Реалізація таких інструментів повною мірою здатна створити належні умови для досягнення стратегічного орієнтира фінансово-інвестиційного зміцнення сектору МСП.

Поряд з фінансово-економічними проблемами у вітчизняному підприємницькому секторі зберігаються численні обмеження інституційно-організаційного та нормативно-правового характеру. Зокрема,

бізнес постійно стикається з регуляторною нестабільністю та надмірним адміністративно-інституційним навантаженням, через що суттєво зростають трансакційні витрати суб'єктів господарювання і в підсумку стає досить складно здійснювати та розвивати підприємницьку діяльність. Тут стратегічна політика держави має охоплювати процеси дерегуляції та підвищення прозорості регуляторних заходів, щоб не допускати проявів недобросовісного адміністративного тиску з боку виконавчих інститутів.

До пріоритетних стратегічних орієнтирів модернізації сектору МСП України доречно віднести формування прозорої та конкурентної підприємницької екосистеми, у якій інституційний вплив держави буде переглянутий у бік дотримання принципів стимулювання, спрощення, узгодженості, передбачуваності та ефективності регулювання. Такий підхід передбачає не лише зменшення адміністративного навантаження на бізнес, а й створення чітких, прозорих та зрозумілих правил гри, які забезпечують рівні можливості для всіх учасників ринку. У межах цього стратегічного орієнтира передбачається активне впровадження механізмів протидії монополізації та концентрації ринку, детінізації економічної діяльності, попередження рейдерських захоплень і корупційних практик.

Також виконавчим інституціям потрібно вирішити проблему легалізації бізнесу та створення сприятливих умов для переходу до формального підприємницького сектору економіки. Відповідно актуалізується усунення нормативно-правових обмежень та удосконалення організаційно-методичного забезпечення модернізації сектору, у межах якого кожен суб'єкт господарювання матиме рівні можливості для реалізації та нарощування підприємницького конкурентного потенціалу.

На тлі проблем надмірного регуляторного впливу, через що в нашій країні досить складно сформувати привабливе і здорове бізнес-середовище із необхідним доступом до ресурсного забезпечення, у секторі МСП спостерігається технологічна відсталість, слабка інтеграція інновацій, недостатня цифровізація та автоматизація управлінських процесів. Також призупинено науково-дослідницьку діяльність, стартап-активність та розвиток високотехнологічних розробок, що значно поглибилося з початку повномасштабного воєнного вторгнення. Поряд з тим відбулися порушення ланцюгів інноваційної та техніко-технологічної діяльності, а особливо в просторово-територіальних масштабах.

Вважаємо, що техніко-технологічну та інноваційну трансформацію потрібно розглядати як сучасну необхідність у міру адаптації національної економіки та підприємницького середовища до умов глобалізації і неоіндустріалізації. Важливо, щоб цифрові та високотехнологічні зрушення не обмежувалися бізнесом, а поєднували та взаємно узгоджували інтереси і потреби держави та суспільства. Сучасний ринок активно стимулює технологізацію економіки і від інституційних органів влади потрібно максимально дерегулювати ведення бізнесу у високотехнологічних галузях та стимулювати інвестиційно-інноваційну активність суб'єктів господарської діяльності. З іншого боку важливо, щоб усі такі заходи мали реальну практичну значимість, і їхня реалізація піддавалася постійному моніторингу із залученням громадськості, міжнародних організацій та ін.

Рисунок 1 – Проблеми, мета та стратегічні орієнтири модернізації сектору малого та середнього підприємництва України

Джерело: авторська розробка

Також із початку війни сектор МСП України зіткнувся із значним браком висококваліфікованих кадрів та вузькоспеціалізованих фахівців, у контексті чого суттєво знизився рівень інтелектуалізації праці та якості соціально-трудових відносин. Проблемами внутрішнього ринку праці стало погіршення соціального захисту та умов зайнятості, зниження трудової мотивації, підвищення плинності кадрів та інші зрушення, що потребують від державних органів влади повного перегляду ключових законодавчих документів. При цьому пріоритет має надаватися впровадженню гнучких форм зайнятості, зокрема завдяки широкій цифровізації соціально-трудових відносин та впровадженню новітніх технологічних розробок. Таким чином, стратегічним пріоритетом модернізації сектору МСП України потрібно розглядати підвищення ефективності використання та нарощування соціально-трудового потенціалу, у реалізації якого постійною практикою стане розширення меж підприємницького менедж-

менту та врахування сучасних управлінських регуляторних підходів.

Глобальні зрушення суттєво впливають на вітчизняне підприємницьке середовище і адаптивність сектору МСП в значній мірі залежить від сформованості та меж партнерських і коопераційних зв'язків. Так, інтегрованість у міжнародні ринки та ланцюги доданої вартості доречно оцінювати як ключову конкурентну перевагу бізнесу та підтвердження технологічного лідерства країни. Досягнення відповідного рівня передбачає від бізнесу проходження сертифікації, впровадження міжнародних норм та стандартів, оновлення механізмів кооперативного управління та інші організаційні і технологічні трансформації. Також потрібно відмітити важливість виходу на нові ринки в контексті залучення іноземного капіталу та інновацій і технологій, розроблення і реалізації міжнародних бізнес-проектів. Отриманий міжнародний досвід може стати тригером багатьох структурних та інституцій-

них змін у секторі МСП України, що матиме поступовий та системний вплив на весь галузевий і просторово-територіальний розвиток економіки. Більше того, завдяки посиленню експортної орієнтації сектору МСП, процеси його модернізації спрямовуються у бік підвищення адаптивності та гнучкості до світових кон'юнктурних зрушень і суттєво впливають на забезпечення та підтримку необхідного рівня стабільності і стійкості національної економіки.

На нашу думку, метою стратегічної політики модернізації сектору МСП в Україні потрібно розглядати подолання та подальше недопущення обмежень і перешкод для формування стабільного, конкурентного та інноваційно орієнтованого бізнес-середовища, що забезпечує прозорі регуляторні умови, вільний доступ до фінансово-ресурсного забезпечення, високий рівень технологізації та цифровізації підприємницької діяльності, розвиток людського капіталу та інтеграцію суб'єктів господарювання у зовнішні ринки.

Відповідно актуалізується впровадження комплексного підходу, який передбачає чітке визначення інструментарію за кожним стратегічним орієнтиром та координацію їх реалізації на всіх інституційних рівнях. Такий підхід створює необхідні умови для посилення координації між суб'єктами господарської діяльності, регуляторними органами, науково-освітніми установами та представниками інших економічних сфер. Все це обґрунтовує важливість створення взаємопов'язаного середовища модернізації сектору МСП, у якому реалізація стратегічних орієнтирів відбувається узгоджено та послідовно, передбачає ґрунтовне оцінювання ризиків і загроз, сильних і слабких сторін бізнесу.

Висновки. Сучасний стан функціонування сектору МСП України характеризується наявністю низки системних обмежень і структурних дисбалансів, що уповільнюють процеси його модернізації. Визначено, що до основних проблемних аспектів модернізації сектору МСП України належать хронічна обмеженість доступу

до довгострокових фінансово-інвестиційних ресурсів, низький рівень капіталізації сектору, регуляторна нестабільність та надмірне адміністративно-інституційне навантаження, технологічна відсталість та слабка інтеграція інновацій, недостатня цифровізація та автоматизація управлінських процесів, обмежена участь у міжнародних виробничо-збутових ланцюгах доданої вартості, структурний дефіцит висококваліфікованих кадрів, фрагментарність коопераційних зв'язків та низький рівень міжфірмової взаємодії, висока частка неформальної економічної діяльності, територіальні диспропорції розвитку сектору. Поглиблення цих проблем значною мірою пов'язане з впливом кризових явищ та наслідками повномасштабної війни, що зумовлює необхідність перегляду підходів до державної політики розвитку підприємницького сектору.

Обґрунтовано, що модернізація сектору МСП має здійснюватися на основі комплексного підходу, який передбачає узгодження стратегічних орієнтирів розвитку з виявленими проблемними аспектами підприємницького середовища. Такий підхід дозволяє забезпечити методичну цілісність та прикладну результативність стратегічної політики, оскільки стратегічні рішення формуються як логічне продовження подолання існуючих обмежень і перешкод для розвитку бізнесу. Відтак, до ключових стратегічних орієнтирів модернізації сектору МСП України віднесено: (1) інституційну модернізацію бізнес-середовища, (2) фінансово-інвестиційне зміцнення, (3) формування прозорої та конкурентної підприємницької екосистеми, (4) техніко-технологічну та інноваційну трансформацію, (5) розвиток соціально-трудових відносин і людського капіталу, (6) глобальну інтеграцію та розвиток експортного потенціалу.

Перспективними напрямками подальших наукових досліджень є поглиблений аналіз інструментів державної політики підтримки модернізації сектору МСП та оцінювання їх ефективності в процесі післявоєнного економічного відновлення України.

Бібліографічний список:

1. Андрієвич В. М. Тенденції розвитку суб'єктів малого бізнесу в Україні. *Науковий вісник Полісся*. 2025. № 2 (31). С. 98–111.
2. Бортнік С. Ю. Функціонування малого і середнього підприємництва в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. *Економіка та суспільство*. 2022. № 36. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-36-46>
3. Куцик П. О. Проблемні аспекти та пріоритети розвитку малого і середнього підприємництва України. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки*. 2022. Вип. 69. С. 7–14.
4. Лупак Р. Л., Васильців Т. Г., Рудковський О. В., Березівський Я. П. Проблемні аспекти, пріоритети та засоби зміцнення фінансово-економічної безпеки суб'єктів малого підприємництва в Україні. *Підприємство і торгівля*. 2021. Вип. 28. С. 49–55.
5. Ліба Н. С., Котубей Ю. І. Мале і середнє підприємництво як драйвер економічної стійкості та регіонального розвитку в умовах післявоєнної трансформації України. *Ефективна економіка*. 2025. № 5. URL: <https://nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/6476/6560>
6. Іванюк У. В., Хамар Я. О. Поняття та структурно-функціональні напрями дослідження економічної стійкості сектора малого і середнього підприємництва. *Академічні візії*. 2023. № 23. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/761>
7. Куцик П. О., Лупак Р. Л., Щупаківський Р. В., Качан О. І., Вірт М. І. Концептуальні засади узгодження галузевих структурних зрушень із потребами забезпечення конкурентоспроможності економіки в умовах цифрових трансформацій. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2024. № 2 (55). С. 346–361.
8. Белялов Т. Е., Льюманов А. С. Інноваційний розвиток малого бізнесу в Україні та його державне регулювання. *Журнал стратегічних економічних досліджень*. 2024. № 2. С. 16–24.
9. Ціжма Ю. І., Жукова Ю. М., Тимченко Н. М. Вплив цифрової трансформації на розвиток підприємництва та торгівлі в Україні. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2025. № 47. С. 58–69.
10. Гуцалюк О. М., Бондар Ю. А., Журило І. В., Соколенко А. В. Стратегічний розвиток підприємств малого та середнього бізнесу в системі інноваційно-інтегрованих кластерних структур. *Економічний вісник Донбасу*. 2025. № 1 (79). С. 77–85.

11. Лупак Р. Л. Розвиток підприємництва в умовах імпортонасичення внутрішнього ринку України. *Підприємництво і торгівля*. 2018. Вип. 22. С. 136–142.
12. Василевська Г. В., Жабак О. В. Вплив фіскальної політики на забезпечення розвитку малого підприємництва в Україні. *Академічні візії*. 2026. № 51. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/2641>
13. Безсмертна О. М., Дибала А. В. Детермінанти розвитку малого та середнього підприємництва: приклад України. *Інновації та сталий розвиток*. 2024. № 4. С. 54–60.
14. Біннатов О. О. Вплив невизначеності на розвиток малого бізнесу в Україні. *Публічне управління і політика*. 2025. № 9 (13). URL: <https://www.eu-scientists.com/index.php/pmap/article/view/412>

References:

1. Andriievych, V. M. (2025). Trends in the development of small business entities in Ukraine. *Scientific Bulletin of Polissia*. no. 2 (31). P. 98–111.
2. Bortnik, S. Yu. (2022). Functioning of small and medium-sized enterprises in Ukraine: current state and development prospects. *Economy and Society*. no. 36. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-36-46>
3. Kutsyk, P. O. (2022). Problematic aspects and priorities of small and medium-sized enterprise development in Ukraine. *Bulletin of Lviv University of Trade and Economics. Economic Sciences*. Issue 69. P. 7–14.
4. Lupak, R. L., Vasylytsiv, T. G., Rudkovskiy, O. V., Berezivskiy, Ya. P. (2021). Problematic aspects, priorities and means of strengthening the financial and economic security of small business entities in Ukraine. *Entrepreneurship and Trade*. Issue 28. P. 49–55.
5. Liba, N. S., Kotubey, Y. I. (2025). Small and medium entrepreneurship as a driver of economic resilience and regional development in the context of post-war transformation of Ukraine. *Effective Economy*. no. 5. Available at: <https://nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/6476/6560>
6. Ivaniuk, U. V., Khamar, Ya. O. (2023). The concept and structural-functional directions of research on the economic resilience of the small and medium-sized enterprise sector. *Academic Visions*. no. 23. Available at: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/761>
7. Kutsyk, P. O., Lupak, R. L., Shchupakivskiy, R. V., Kachan, O. I., Virt, M. I. (2024). Conceptual foundations for harmonizing sectoral structural shifts with the needs of ensuring economic competitiveness in the conditions of digital transformations. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. no. 2 (55). P. 346–361.
8. Bielialov, T. E., Liumanov, A. S. (2024). Innovative development of small business in Ukraine and its state regulation. *Journal of Strategic Economic Studies*. no. 2. P. 16–24.
9. Tsizhma, Yu. I., Zhukova, Yu. M., Tymchenko, N. M. (2025). The impact of digital transformation on the development of entrepreneurship and trade in Ukraine. *Scientific Notes of Lviv University of Business and Law*. no. 47. P. 58–69.
10. Hutsaliuk, O. M., Bondar, Yu. A., Zhurylo, I. V., Sokolenko, A. V. (2025). Strategic development of small and medium-sized enterprises in the system of innovation-integrated cluster structures. *Economic Herald of Donbas*. no. 1 (79). P. 77–85.
11. Lupak, R. L. (2018). Entrepreneurship development under conditions of import saturation of the domestic market of Ukraine. *Entrepreneurship and Trade*. Issue 22. P. 136–142.
12. Vasylevska, H. V., Zhabak, O. V. (2026). The impact of fiscal policy on ensuring the development of small entrepreneurship in Ukraine. *Academic Visions*. no. 51. Available at: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/2641>
13. Bezsmertna, O. M., Dybala, A. V. (2024). Determinants of small and medium-sized enterprise development: the case of Ukraine. *Innovations and Sustainable Development*. no. 4. P. 54–60.
14. Binnatov, O. O. (2025). The impact of uncertainty on small business development in Ukraine. *Public Administration and Policy*. no. 9 (13). Available at: <https://www.eu-scientists.com/index.php/pmap/article/view/412>

Стаття отримана: 02.02.2026

Стаття прийнята: 26.02.2026

Стаття опублікована: 09.04.2026